

PÄÄKIRJOITUS

Uusia eväitä kotiseudun kehittämiseen

Jo viime syksystä alkaen on odotettu, milloin EU:n uuden rakennerahastokauden varoja päästään myöntämään eteläpohjalaisille hanketoimijoille. Aloitus on pitkittynyt monestakin syystä. Nyt vihdoin ohjelmamme on hyväksytty Brysselissä.

Vuoteen 2013 ulottuvalla hankejaksolla EU-varoja on käytettävissä selkeästi vähemmän kuin viime kaudella. Esimerkiksi tiehankkeisiin rahoitusta ei ole luvassa juuri ollenkaan. Silti EU-rahoitus antaa maakuntamme kehittämiseen tärkeän peruspanoksen, jota täydennetään kuntien rahoilla ja yksityisin varoin. Länsi-Suomen toimenpideohjelmalla tähdätään erityisesti kasvavien ja kilpailukykyisten yritysten toimintaedellytysten parantamiseen sekä osaamisen ja innovaatiotoiminnan edistämiseen.

Tässä julkaisussa esitellään uuden rakennerahastokauden tavoitteita ja keinovalikoimaa. Maakuntana meidän on yhä innokkaammin haettava kehittämisrahoitusta myös kansallisista ja kansainvälisistä lähteistä. Oma aktiivisuutemme vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaiseksi kotiseutumme hyvinvointi ja kilpailukyky kehittyvät.

* * * * *

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman eli TOTSUn kokoaminen on ollut kuluun syksyn ykkösasioita. TOTSU on rakennettu hyvässä yhteistyössä kuntien ja eri kehittäjäviranomaisten kanssa. Maakunnan yhteistyöryhmä ja maakuntahallitus ovat evästäneet TOTSU-valmistelua.

TOTSU-prosessi on muutamilta osin uudistunut. Tähän liittyen maakunnan yhteistyöasiakirja ja TOTSU on sovitettu entistä paremmin yhteen. Liitto osallistuu myös Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen tulossopimusneuvotteluihin.

TOTSUlla pyritään vaikuttamaan vuoden 2008 ja erityisesti vuoden 2009 määrärahojen alueelliseen jakoon. Maakunnat, Etelä-Pohjanmaa muiden mukana, neuvottelevat suunnitelmasta ministeriöiden kanssa marraskuun lopulla.

* * * * *

Kuntien ja maakuntien merkityksestä on tämän vuoden aikana puhuttu paljon. Taustalla on ollut kaksi suurta, jopa mullistavaa hanketta: PARAS eli kunta- ja palvelurakennemuutos sekä ALKU eli aluehallintouudistus. Niin kuntien kuin maakuntienkin tehtävissä ja rakenteessa tulee tapahtumaan muutoksia vielä nykyisen hallituskauden aikana.

Vanhasen hallitusohjelma asettaa päämääräksi vahvoihin maakuntiin perustuvan monikeskuksisen aluerakenteen. Kansanvaltaisuuden lujittaminen on tärkeä ja kannatettava tavoite. Alueen ihmiset tietävät parhaiten, millä tavoin ja mihin suuntaan heidän kotiseutuun tulee kehittää. Muuttuivatpa hallinnolliset rajat mihin suuntaan tahansa, kuntien ja valtion väliin tarvitaan organisaatio, joka yhdistää alueen toimijat ja heidän kehittämistavoitteensa.

Pimenevistä päivistä huolimatta hyvähankkeista loppuvuotta!

Asko Peltola
Maakuntajohtaja

Sisältö

Pääkirjoitus: Uusia eväitä kotiseudun kehittämiseen	1
Liiton talousarvioehdotus 2008	2
EAKR-toimenpideohjelmat hyväksytyt - hankkeiden haku uudella EURA 2007 -järjestelmällä	3
Rahoitusresurssit vuosittain uudella ohjelmakaudella	4
Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2008 - 2009	6
Resurssi: Luovuus - Etelä-Pohjanmaan luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen	7
Hyvinvointi polarisoitumassa Etelä-Pohjanmaalla	8
Marraskuun ohjelmistoa Trissa.tv:ssä	9
Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2007 - 2012 valmistelutyö loppusuoralla	10
Eteläpohjalaisille kylille oma kehittämisstrategia	12

Etelä-Pohjanmaan liiton tiedotuslehti

Päätoimittaja:

maakuntajohtaja **Asko Peltola**
puh. 020 124 4101
asko.peltola@etela-pohjanmaa.fi

Toimitus:

tiedotussihteeri **Juhani Heikkilä**
puh. 020 124 4133
juhani.heikkila@etela-pohjanmaa.fi

Lehti

julkaistaan liiton internetsivuilla
www.epliitto.fi

ISSN 1796-0215

Pro Etelä-Pohjanmaa 3 / 2007

on tiedotuslehden järjestyksessään toinen ainoastaan sähköisessä muodossa internetissä julkaistava numero. Toimitus toivoo lukijoilta palautetta julkaisumuodosta sekä lehden luettavuudesta internetversiona.

Palautetta vastaanottaa tiedotussihteeri.

Liiton talousarvioehdotus 2008

Maakuntahallitus hyväksyi 17.9.2007 alustavan talousarvioehdotuksen vuodelle 2008. Jäsenkunnat ovat voineet esittää siitä näkemyksensä, joiden jälkeen maakuntahallitus tekee marraskuun kokouksessaan maakuntavaltuustolle lopullisen ehdotuksensa.

Talousarvioehdotus pohjautuu vuoden 2008 taloussuunnitelmaan, jonka lähtökohdaksi oli jäsenkuntien maksuosuuksien maltillinen korottaminen 3,5 prosenttia. Taloussuunnitelma edellytti myös sitä, että vuoden 2008 talousarvio laaditaan siten, että aikaisempien vuosien ylijäämillä katetaan enintään 79.000 euron alijäämä.

Tulevien vuosien talousarvioiden valmistelu ei voi enää nojata aikaisempien vuosien ylijäämien käyttöön, vaan jo vuoden 2009 talousarviota valmisteltaessa joudutaan jäsenkuntien maksuosuuksia korottamaan vähintään 5 prosentilla ja vuoden 2010 vähintään 4 prosentilla, jotta liiton toimintaedellytykset voidaan edes tyydyttävästi turvata. Tällöin joudutaan tekemään valintoja, mitä hankkeita liitolla on mahdollisuus itse toteuttaa tai mille hankkeille liitolla on mahdollisuus kuntarahoitusta välittää.

Raimo Saunamäki

Hallintojohtaja

EAKR-toimenpideohjelmat hyväksytyt

Hankkeiden haku uudella EURA 2007 -järjestelmällä voi alkaa

EU:n komissio on hyväksynyt EAKR-toimenpideohjelmat vuosille 2007 - 2013, joten pitkään odotettu hankerahoituksen aloittaminen on ottanut ratkaisevan askeleensa. Hankehakemukset ja muu hankehallinto hoidetaan internetissä EURA 2007 -haku- ja seurantajärjestelmän kautta.

Etelä-Pohjanmaan maakunta kuuluu Länsi-Suomen ohjelma-alueeseen. Etelä-Pohjanmaan julkinen kokonaisrahoitus (EU, valtio ja kunnat) EAKR-ohjelmassa on koko ohjelmakaudelle kaikkiaan hieman yli 52 miljoonaa euroa, josta EU:n ja valtion rahoituksen osuus on noin 41,8 miljoonaa euroa. Loput yli 10 miljoonaa euroa tulee kertyä alueen kuntien rahoituksena. Lisäksi yritysten arvioidaan panostavan ohjelman toteuttamiseen merkittävästi, yhteensä noin 35 miljoonaa euroa ohjelmakauden 2007- 2013 aikana.

Tavoitteena on synnyttää ohjelmakauden aikana Etelä-Pohjanmaalle yli 1300 uutta työpaikkaa ja 255 uutta yritystä.

Rahoituksen painopiste on erityisesti kasvavien ja kilpailukykyisten yritysten toimintaedellytysten parantamisessa sekä osaamisen ja innovaatiotoiminnan edistämässä. Etelä-Pohjanmaan rahoitusosuudesta yli 72 prosenttia kohdistetaan haasteellisille alueille, joita ovat kaikki muut seutukunnat paitsi Seinäjoen seutukunta. Seinäjoen seutukunnastakin Lapua luokitellaan haasteellisiin alueisiin, koska haasteellisuusaluejaottelu tehtiin vuoden 2006 seutukuntajaon mukaisesti. Lähes 28 prosenttia Etelä-Pohjanmaan rahoitusosuudesta käytetään ohjelma-alueen erityisteemojen toteuttamiseen. Erityisteemahankkeita voidaan toteuttaa koko maakunnan alueella ja myös ylimaakunnallisina hankkeina.

Rahoittajaviranomaisten välinen työnjako

EAKR-ohjelman mukaista rahoitusta myöntävät maakunnassa Etelä-Pohjanmaan TE-keskus, Etelä-Pohjanmaan liitto, Tekes, Finnvera Oyj, Länsi-Suomen lääninhallitus ja Länsi-Suomen ympäristökeskus. Eri viranomaiset myöntävät rahoitusta erilaisiin hankkeisiin yhdessä laaditun maakunnan yhteistyöasiakirjan eli MYAKin työnjaon mukaisesti. EAKR-tukea voi saada varsin monenlaisiin hankkeisiin. Etelä-Pohjanmaan liiton kautta myönnettävän EAKR-hankerahoituksen teemoina ovat pääasiassa innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamiskenttien vahvistaminen ja tietoliikenteen sisältöpalveluiden kehittäminen. Osaamisen kehittämisen alueella painotuksena on mm. tuotekehitystoiminnan ja soveltaisan tutkimuksen edistäminen sekä ammattikorkeakoulun ja tutkimuslaitosten sekä yritysten yhteistyöverkostojen kehittäminen.

Muiden EAKR-tukea välittävien viranomaisten työnjakoa lyhyesti eritellen voi todeta, että yritystoiminnan edistämiseen liittyvät hankkeet keskittyvät TE-keskukselle, Tekesille ja Finnveralle. TE-keskus ja Tekes tukevat lisäksi innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen kehittämistä. Länsi-Suomen lääninhallituksen vastuulla on ammatilliseen ja aikuiskoulutukseen sekä kulttuuriyrittäjyyteen ja -teollisuuteen liittyvä rahoitus. Ympäristökeskus käsittelee luonnon- ja kulttuuriympäristöön liittyvät hankkeet. Etelä-Pohjanmaan TE-keskus on toimialueen suurin rakennerahastovarojen välittäjä, ja sen eri osastoilta onkin haettavissa rahoitusta kaikkien EAKR-ohjelman toimintalinjojen teemoihin liittyviin hankkeisiin.

Maakunnan yhteistyöasiakirja - josta on tarkemmin nähtävissä rahoittajaviranomaisten välinen työnjako - sekä kootusti muuta tietoa Länsi-Suomen EAKR-ohjelmasta ja muista Etelä-Pohjanmaata laajasti koskettavista EU-ohjelmista on Etelä-Pohjanmaan liiton internetsivuilla mm. kohdassa Hankerahoitus, klikkaa www.epliitto.fi

Hyvää yleistietoa rakennerahastotoiminnasta on myös osoitteessa www.rakennerahastot.fi

Manner-Suomen ESR-toimenpideohjelman hyväksyminen komissiossa tapahtuu lähiaikoina. Molemmille rakennerahastoille yhteisen tukikelpoisuusasetuksen odotetaan tulevan hyväksytyksi marraskuussa. Asetuksen tultua voimaan päästään aloittamaan uuden ohjelmakauden hankerahoituspäätösten tekeminen.

Heli Rintala
EU-koordinaattori

www.eura2007.fi

EURA 2007 on ESR- ja EAKR-hankkeiden hallinnointiin tarkoitettu internetpohjainen tietojärjestelmä. Järjestelmällä hoidetaan mm. hankehakemusten, -päätösten, maksatushakemusten, seurantalomakkeiden ja loppuraporttien toimittaminen ja hallinnointi sekä rakennerahastotoiminnan toteutumista kuvaavien raportointitietojen tuottaminen sekä kansallisiin tarkoituksiin että Euroopan komissiolle.

EURA 2007 -järjestelmän välityksellä voi nyt täyttää ja jättää rahoitushakemuksen EAKR-ohjelman hankkeiden osalta EU:n rakennerahastoprojekteja rahoittaville viranomaisille. Myöhemmin tullaan mahdollisesti järjestämään rahoittajien yhteisiä kohdennettuja hakuja, mutta EAKR-hakemuksia otetaan kuitenkin koko ajan vastaan jo nyt.

EURA 2007 -järjestelmän hakemuslomakeohjelma on käyttäjää neuvova ja opastava palvelu. Järjestelmä esimerkiksi esittää täytettäväksi vain ne kysymykset, jotka kyseisen tyyppiselle projektille ovat tarpeen ja laskee automaattisesti kaikki summatiedot.

Hakemuslomakkeet tulee aina jättää rahoittajalle EURA 2007 -järjestelmän kautta. Allekirjoitettu hankehakemus tulee toimittaa kuitenkin myös paperisena hakemuksen käsittelevälle viranomaiselle. Järjestelmän käytöstä tullaan tarvittaessa järjestämään hakijoille koulutusta. Projektia suunniteltaessa kannattaa olla etukäteen yhteydessä rahoittajatahoon, jotta voidaan varmistua juuri kyseisen projektihakemuksen ohjautumisesta jo alkuvaiheessa sille parhaiten sopivaan ohjelmaan ja soveltuvalla rahoittajalle.

EURA 2007 -järjestelmän hakijan ja toteuttajan palvelut löytyvät täältä, klikkaa: www.eura2007.fi

Huomioitavaa EURA 2007 -järjestelmässä:

* Haettaessa EAKR:n yritystukea TE-keskuksesta, Tekesiltä tai Finnveralta EI käytetä EURA 2007 -järjestelmää. Näiden tukimuotojen hauista antaa lisätietoja kyseisen rahoittaja

* ESR-hakemusten jättömahdollisuus EURA 2007:ssä avataan myöhemmin, kun Manner-Suomen ESR-ohjelma on hyväksytty ja tukikelpoissäännöt ovat voimassa

* EURA 2007 -järjestelmä on EAKR- ja ESR-projektien haku- ja hallinnointijärjestelmä, joten esimerkiksi maaseudun kehittämisohjelman mukaisille projekteille ei sen kautta haeta tukea. Maaseudun kehittämisohjelman hakumenettelyistä saa tietoa Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksesta ja toimintaryhmiltä.

Rahoitusresurssit vuosittain uudella ohjelmakaudella

Uudella rakennerahasto-ohjelmakaudella merkittävimmät kehittämistoimintaan tarkoitetut rahoitusresurssit Etelä-Pohjanmaalla ovat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Länsi-Suomen EAKR-ohjelma ja Manner-Suomen ESR-ohjelma.

Kun rahoitusohjelmia ja niiden toimintalinjoja ja tavoitteita on useita, on joskus hankala hahmottaa kokonaiskuva rahoitusresursseista Etelä-Pohjanmaalla. Jokaisella EU-ohjelmalla on omat toimintalinjansa ja tavoitteensa, joiden mukaisesti rahoitusta myönnetään. Mihin asioihin rahoitusta esimerkiksi juuri näissä EU-ohjelmissa on ja paljonko?

Maakuntaohjelman toimintalinjat ja tavoitteet ovat kaikille maakunnan toimijoille yhteiset, joten on mielekästä hahmotella maakunnan keskeisten kehittämisvälineiden rahoitusresurssija suhteessa Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman toimintalinjoihin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty keskeisimpien EU-ohjelmien ja joidenkin kansallisten rahoitusohjelmien keskimääräinen vuosittainen rahoitus Etelä-Pohjanmaalla. Taulukossa on eritelty erikseen EU:lta ja/tai valtiolta tuleva osuus sekä maakunnan kunnilta tuleva kuntarahoitusosuus. Mukaan on otettu ne ohjelmat, joiden mukainen rahoitus on jollakin tavoin ”korvamerkitty” Etelä-Pohjanmaalle. Tässä taulukossa esitettävän rahoituksen lisäksi käytettävissä ovatkin luonnollisesti kaikki kansalliset ja kansainväliset rahoituslähteet, mm. Tekesin kehittämisvarat ja EU:n erillisohjelmavarat, joista kilpaillaan Suomen ja EU:n laajuisesti.

Julkinen rahoitus (EU, valtio, kunta) vuosittain keskimäärin (arvio), miljoonaa euroa

Maakuntaohjelman toimintalinja	Länsi-Suomen EAKR, Etelä-Pohjanmaa	ESR-Länsi-Suomen osio, Etelä-Pohjanmaa	ESR-valtakunnallinen osio, Etelä-Pohjanmaa	Maaseudun keh. ohj (pl. toimintaryhmät), Etelä-Pohjanmaa	Maaseudun keh. ohjelma, Toimintaryhmien osuus, Etelä-Pohjanmaa	Ako ja Oske + sitomaton mkr	Yhteensä
TL1: Yritystoiminnan edistäminen	2,45 EU + valtio 0,05 kuntarahaa	1,30 EU + valtio 0,20 kuntarahaa	1,15 EU + valtio 0,2 kuntarahaa	6,73 EU + valtio 0,14 kuntarahaa	0,93 EU + valtio 0,20 kuntarahaa	0,40 valtio 0,38 kunta	EU + valtio 12,96 kunta 1,17
TL 2: Osaamisen ja innovaatiojärj. vahvistaminen	2,45 EU + valtio 0,90 kuntarahaa	1,60 EU + valtio 0,35 kuntarahaa	2,00 EU + valtio 0,40 kuntarahaa	0,34 EU + valtio 0,03 kuntarahaa	0,32 EU + valtio 0,08 kuntarahaa	1,30 valtio 1,05 kunta	EU + valtio 8,01 kunta 2,81
TL 3: Asuinymp. ja hyvinvoinnin kehittäminen	0,80 EU + valtio 0,43 kuntarahaa			0,46 EU + valtio 0,14 kuntarahaa	0,92 EU + valtio 0,27 kuntarahaa	0,14 valtio 0,06 kunta	EU + valtio 2,32 kunta 0,90
TL 4: Infrastruktuurin parantaminen	0,15 EU + valtio 0,08 kuntarahaa			0,14 EU + valtio 0,04 kuntarahaa	0,19 EU + valtio 0,07 kuntarahaa		EU + valtio 0,48 kunta 0,19
Yhteensä	5,85 EU + valtio 1,46 kuntarahaa	2,90 EU + valtio 0,55 kuntarahaa	3,15 EU + valtio 0,60 kuntarahaa	7,67 EU + valtio 0,35 kuntarahaa	2,36 EU + valtio 0,62 kuntarahaa	1,84 valtio 1,49 kuntarahaa	EU + valtio 23,77 kunta 5,07

Taulukosta voidaan nähdä, että näiden rahoitusvälineiden mukainen rahoitus painottuu voimakkaasti yritystoiminnan edistämiseen sekä osaamisen ja innovaatiojärjestelmän vahvistamiseen. Maakuntaohjelman toteuttamisessa esimerkiksi infrastruktuurin parantamisen kehittämispanostukset tulevatkin muista lähteistä kuin taulukossa mainituista ohjelmista. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaan 2008 -2009 kirjatut merkittävät liikenneinfrastruktuurin parantamistoimet esitetään sisällytettäväksi valtion budjettiin.

Kun tässä taulukossa mukana olevien EU- ja kansallisten ohjelmien tukirahoitusta on Etelä-Pohjanmaalla käytettävissä keskimäärin noin 23 - 24 miljoonaa euroa vuodessa, niin kuntarahoitusta tulisi hankkeisiin sitoa tämän rahan saamiseksi noin 5 miljoonaa euroa vuodessa. Vaadittava kuntarahoitus vaihtelee huomattavasti ohjelmittain ja toimintalinjoittain. Lisäksi toimenpiteisiin sitoutuu merkittävä määrä yksityistä rahoitusta alueen yrityksiltä siten, että hankkeiden kokonaisvolyyymi on vuosittain arviolta noin 40 - 45 miljoonaa euroa.

Heli Rintala

EU-koordinaattori

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2008 - 2009

Etelä-Pohjanmaan maakunnan kehittämisen painopisteet kahdelle seuraavalle vuodelle on nyt listattu, kun Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma eli TOTSU 2008 - 2009 on valmistunut. Maakuntahallitus hyväksyi suunnitelman 22. lokakuuta, ja julkaisumuodossa se tulee jakeluun marraskuun lopulla.

Toteuttamissuunnitelmaan on koottu toimenpiteitä, joita on tarkoitus edistää maakunnassa eri keinoin kahden seuraavan vuoden aikana. TOTSUun on listattu kehittämiskohteet, joita pyritään toteuttamaan ja rahoittamaan käytännössä kaikilla käytettävissä olevilla resursseilla, esim. EU:n rakennerahastovaroin, valtion rahoituksella ja maakunnan omin resurssein.

– TOTSUun sisältyvät maakunnan toiveet valtiolta saatavasta rahoituksesta. Toivomme toki, että mahdollisimman moni esityksistämme saa suotuisan vastaanoton, kertoo maakuntajohtaja **Asko Peltola**.

– Samalla on kuitenkin pidettävä huolta siitä, että suuntaamme nyt käytössämme olevat aluekehittämisrahat maakuntamme kannalta mahdollisimman hyödyllisesti. Esimerkiksi alueemme kansainvälistymisen ja osaamistason parantumiseen voimme vaikuttaa paljon myös omilla toimillamme.

Ammattikorkeakoulun ja yliopistokeskuksen toiminnan vahvistaminen sekä näiden välisen yhteistyön tiivistäminen sisältyvät suunnitelman osaamisen ja innovaatiojärjestelmän vahvistaminen -toimintalinjaan. Seinäjoen yliopistokeskuksen kehittämiseen liittyy myös EPANET II -vaiheen toteuttaminen. Vahvana toimintalinjana TOTSUssa on yritystoiminnan kehittäminen. Keskeisiä teemoja ovat osaavan työvoiman saannin turvaaminen, yritysten kansainvälistymisasteen lisääminen sekä luovien alojen yritystoiminnan kehittämissuunnitelman toteuttaminen. Kansainvälistymisen edistäminen on yksi monilla eri toiminta-alueilla näkyvästi mukana oleva tavoite.

Maakuntajohtaja Peltolalla on myönteinen käsitys tavoitteiden toteuttamismahdollisuuksista.

– Etelä-Pohjanmaalla on vahva eteenpäin menemisen henki ja yhteisesti kiteytetty tahtotila maakunnan tulevaisuudesta. Keskeiset toimijat puhaltavat yhteen hiileen. Maakunnallamme on kaikki edellytykset parantaa kilpailukykyään ja hyvinvointiaan.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma laadittiin nyt viidettä kertaa, ja sen laadintaprosessi on vakiintunut maakunnassa tärkeäksi aluekehitystä edistäväksi työmuodoksi. Suunnitelman laatimisessa ovat mukana kaikki aluekehitystyötä alueella harjoittavat viranomaiset sekä monia muita toimijoita. TOTSUn kokoamisesta on vastannut vs. kehittämissuunnittelija **Outi Nieminen**.

– TOTSU on vuosittaisesta toistumisestaan huolimatta merkittävä asiakirja, jossa kristallisoituvat maakunnan keskeiset kehittämistoiveet. Sen painoarvo tulee entisestään vahvistumaan lähivuosina. Siksi on tärkeää, että osaamme perustella mahdollisimman kirrkaasti alueemme vision ja sen toteuttamiseksi tarvittavat toimet, toteaa maakuntajohtaja Peltola.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma on saatavilla PDF-muodossa internetissä, klikkaa www.epliitto.fi. Virallisena julkaisuna TOTSU ilmestyy marraskuun lopulla. - jh

Resurssi: Luovuus

Etelä-Pohjanmaan luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen

Luovien alojen yritystoiminnaksi kutsutun toimialan kasvu on voimakasta eri puolilla maailmaa. Suomessa alan ennustetaan kasvavan lähivuosina taloudellisesti mitaten jopa 10 prosentin vuosivauhdilla. Etelä-Pohjanmaan oma luovien alojen yritystoiminnan kehittämissuunnitelma on juuri julkaistu. Suunnitelma sisältää koordinaatit alan kehittämiseen vuosille 2007 - 2013. Suunnitelma siirtyy seuraavaksi toteutusvaiheeseen. Yhtenä toimenpiteenä Etelä-Pohjanmaan liitto on kokoamassa työryhmää tavoitteellisen kehittämishanketoiminnan edistämiseksi luovien alojen yritystoiminnan alueella.

Luovilta aloilta yrittäjyyttä ja veto-voimaa –seminaarissa sanottua:

”Kehittämisorganisaatio käsittää usein itsensä liikaa viranomaiseksi. Mesenaatit ja mentorit puuttuvat. Innovaatioiden syntymiseen kaivataan mentoreita.” – Markku Wiilenius, tulevaisuudentutkimuksen professori

Kehittämissuunnitelman tavoitteita pyritään tuomaan käytäntöön siihen sisältyvien 25 hankeaihion muodossa. Kaikki hankeaihiot ovat maakunnan toimijoiden kehittämissuunnitelmatyön aikana itse ideoimia. Osa hankeaihoista on toteutettavissa yksikertaisesti kokoamalla voimavarat yhteen ja etenemällä asetettavan tavoitteen suuntaan. Toisissa hankeaihoissa olennaisena vipuvoimana on hankerahoitus.

Maakunnan erääksi vahvuudeksi todetun asumisklusterin ja life style -liiketoiminnan vahvistamiseksi tulisi hankeaihioiden perusteella ensimmäiseksi koota jo nykyisellään merkittävät voimavarat yhteistyöhön ja ryhtyä kehittämään eteläpohjalaisesta asunnosta brändiä. Luovuuden ja luovien alojen yritystoiminnan tukemiseksi esitetään hankeaihioina myös innovaatiofoorumien järjestämistä sekä luovan hulluuden idättämön organisoimista. Idättäjä olisi innovaatiofoorumien epävirallisempi muoto, jonka tavoitteena olisi kutsua maakunnan yrittäjiä ja kehittäjiä yhteen luomaan uutta ilman onnistumisen pakkoa.

Luovien alojen kehittämissuunnitelman laatimisen käynnisti Etelä-Pohjanmaan liiton kulttuurilautakunta. Mukaan työhön haastettiin laajasti maakunnan toimijoita niin luovilta aloilta kuin aluekehityksen puolelta. Kehittämissuunnitelma muodostui yhteistyön ja vuorovaikutuksen tuloksena. Työprosessia vetivät ja nyt julkaistun kehittämissuunnitelman laativat tutkija **Katariina Heikkilä** ja projektinjohtaja **Olli Hietanen** Turun kauppakorkeakoulun Tulevaisuuden tutkimuskeskuksesta. Suunnitelma julkaistiin Luovilta aloilta yrittäjyyttä ja veto-voimaa -seminaarissa 10. lokakuuta. Seminaari oli yleisömenestys, paikalla oli yli 100 osallistujaa. - jh

”Huippuluovat ihmiset ovat usein yhteiskunnan häiriköitä. Sibeliusta tai Aleksis Kiveä ei olisi aikoinaan kelpuutettu EU-hankerahoituksen piiriin. Ja mitä he elämässään loivat.” – Margit Sjöroos, konseptisuunnittelija

Luovien alojen yritystoiminnan kehittämissuunnitelmaa voi tilata maksutta Etelä-Pohjanmaan liitosta ja se on sähköisessä muodossa saatavissa internetissä, klikkaa: www.epliitto.fi/upload/files/luovien_suunnitelma.pdf

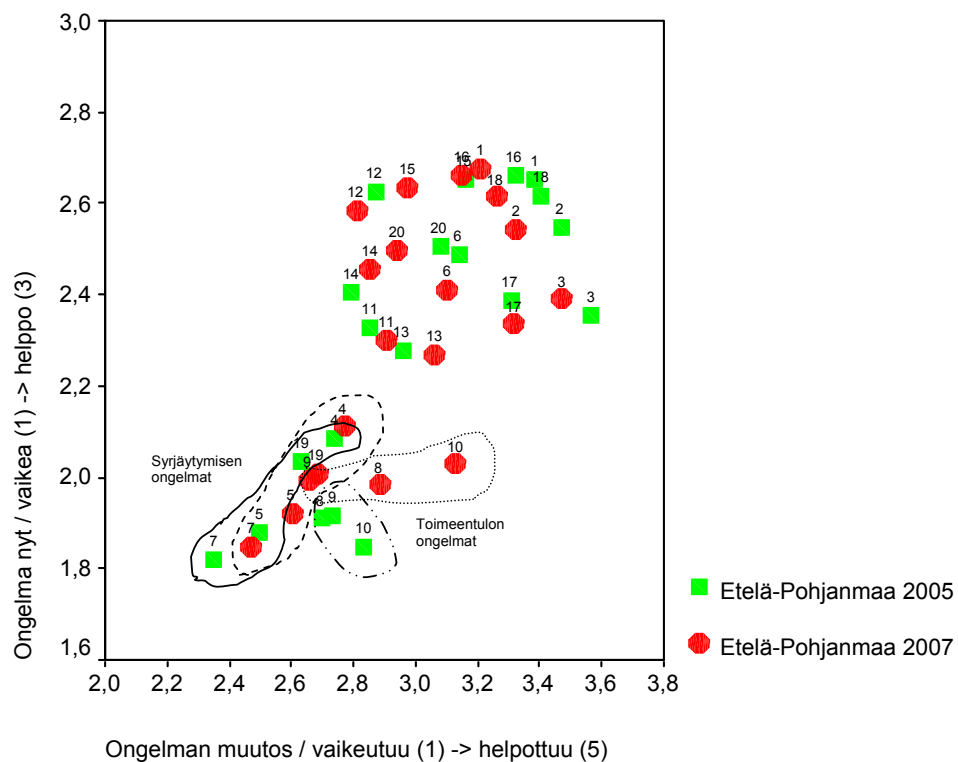
Hyvinvointi polarisoitumassa Etelä-Pohjanmaalla

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointibarometri 2007 on ilmestynyt. Etelä-Pohjanmaan liiton julkaisema barometritutkimus pohjautuu keväällä 2007 toteutettuun asiantuntijakyselyyn. Sähköisesti toteutettuun kyselyyn vastasi 335 hyvinvoinnin asiantuntijaa eri puolilta Etelä-Pohjanmaata. Vastaajajoukko koostui kuntien eri toimialojen vastuhenkilöistä sekä työvoimahallinnon, Kansaneläkelaitoksen, poliisin, pelastustoimen ja evankelis-luterilaisten seurakuntien edustajista. Tutkimus on jatkoa vuonna 2005 julkaistulle maakunnalliselle hyvinvointibarometrille. Vertailu kahden vuoden takaisen tutkimuksen tuloksiin osoittaa, että hyvinvointierot ovat pikemminkin kasvamassa kuin supistumassa.

Hyvinvoinnin alueelliset ja väestöryhmäkohtaiset erot selkeitä

Hyvinvointibarometri 2007 -tutkimuksen perusteella eteläpohjalaisten hyvinvoinnista syntyy kokonaisuudessaan varsin myönteinen kuva. Yksityiskohtainen tarkastelu paljastaa kuitenkin hyvinvoinnin eriytyneen sekä alueellisesti että väestöryhmittäin. Myönteisimmin hyvinvointia arvioivat Seinäjoen seudun ja Härmänmaan vastaajat. Pessimistisin näkemys hyvinvoinnin tilasta on maakunnan reuna-alueilla. Selvästi heikoimmaksi väestön hyvinvointi arvioitiin Järviseudulla. Väestöryhmittäin tarkasteltuna ongelmallisimpana pidetään asunnottomien, ylivelkaantuneiden, työttömien ja päihdeongelmaisten asemaa. Kahden vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna esimerkiksi ikääntyvien ja vanhusten hyvinvointi näyttää muuttuneen kielteiseen suuntaan.

Oheinen hyvinvointibarometriin sisältyvä kuvio havainnollistaa vastaajien arviota ongelmien merkittävyydestä ja muuttumisesta seuraavien neljän vuoden aikana.

1	Asunnottomuus	11	Väkivallan uhka kotona
2	Ahtaasti asuminen	12	Väkivallan uhka kodin ulkopuolella
3	Asuntojen puutteellinen varustelu	13	Liikenneturvallisuuteen liittyvät ongelmat
4	Fyysiset pitkäaikaissairaudet	14	Omaisuusrikokset
5	Psyykkiset pitkäaikaissairaudet	15	Elinympäristön pilaantuminen
6	Onnettomuudet ja tapaturmat	16	Elinympäristön epäviihtyisyys
7	Päihteiden käyttö	17	Liikkumisen esteet
8	Alhainen tulotaso	18	Puutteelliset harrastusmahdollisuudet
9	Velkaongelmat	19	Yksinäisyys
10	Työttömyys	20	Yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien vähäisyys

Hyvinvoinnin haasteina toimeentulo ja syrjäytymiseen liittyvät ongelmat

Maakunnan hyvinvointihaasteet näyttävät liittyvän kahteen keskeiseen kokonaisuuteen: taloudelliseen toimeentuloon ja ns. syrjäytymisongelmiin (päihteiden käyttö, yksinäisyys ja terveydelliset ongelmat). Toimeentuloon liittyvien haasteiden osalta tilanne vaikuttaisi viimeisten kahden vuoden aikana jonkin verran kohentuneen. Sen sijaan syrjäytymisongelmat eivät näytä helpottuneen kahden vuoden takaiseen tutkimukseen verrattuna. Etenkin syrjäytymisongelmat asettavat haasteita toteutettavalle hyvinvointipolitiikalle. Myös elinympäristöön ja sen turvallisuuteen liittyvät ongelmat (esim. onnettomuudet, tapaturmat ja väkivallan uhka kodin ulkopuolella) arvioitiin jonkin verran suuremmiksi kuin kaksi vuotta sitten. Erityisesti päihteiden käytön, psyykkisten ja fyysisten pitkäaikaisairauksien, velkaongelmien ja yksinäisyyden arvioitiin lisääntyvän entisestään.

Palvelut hyvinvoinnin tukena

Kansalaisten saatavilla olevat palvelut tukevat osaltaan hyvinvoinnin toteutumista. Barometrivastausten perusteella erityisesti perusasteen opetuspalvelujen, kirjastopalvelujen, neuvolapalvelujen, päivittäistavarakauppapalvelujen ja pankkipalvelujen hankkiminen on varsin helppoa. Vastauksista näkyi se, että mitä enemmän palvelussa on lähipalvelun piirteitä (toistuva ja päivittäinen käyttö), sitä helpompaa palvelun hankkimista pidetään.

Vaikeimmin hankittavana palveluna pidetään joukkoliikennepalveluja, joiden toimimattomuus saattaa välillisesti heikentää monien muiden palvelujen saavutettavuutta. Tulevaisuudessa palvelujen hankkimisen arvioidaan vaikeutuvan entisestään niiden palvelujen osalta, joiden hankkiminen on vaikeaa tälläkin hetkellä. Sen sijaan kirjasto-, päivittäistavarakauppa- ja liikuntapalvelujen uskotaan helpottuvan.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointibarometri 2007 -tutkimus on toteutettu osana Etelä-Pohjanmaan peruspalveluohjelman toimeenpano -hanketta. Tutkimuksen toteutuksesta ja tulosten analyysistä ovat vastanneet va. maakuntasuunnittelija Mervi Lehtola ja projektipäällikkö Sirpa Tuomela-Jaskari sekä YTT Harri Jokiranta.

Sirpa Tuomela-Jaskari

projektipäällikkö, Etelä-Pohjanmaan peruspalveluohjelman toimeenpano -hanke

Mervi Lehtola

va. maakuntasuunnittelija

Tutkimusraporttia voi tilata maksutta Etelä-Pohjanmaan liitosta ja se on saatavilla PDF-muodossa internetissä, klikkaa:

www.epliiitto.fi/upload/files/Hyvinvointibarometri_2007_raportti.pdf

Marraskuun ohjelmistoa Trissa.tv:ssä:

Kulttuuriaarteiden jäljillä Härmänmaalla
Margit Sjöroos ja stressitön kaupunki
Marja-Leena Mäkelän kirjavinkejä
Keksinnöt-sarja
Seinäjoen kaupunginteatterin kevät

klikkaa: www.trissa.tv

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2007 – 2012 valmistelutyö loppusuoralla

Valtioneuvoston on määrä hyväksyä joulukuussa vuosia 2007 – 2012 koskeva koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma eli KESU. Suunnitelman valmistelua johtaa opetusministeriö, ja siihen liittyvää maakunnittaista aluetyötä on tehty maakuntien liittojen johdolla. Valmistelutyössä ovat olleet mukana työministeriö sekä sisäasiainministeriö ja Opetushallitus, joka on tuottanut aluetyössä tarvittavia koulutustarve-ennusteita.

Valmistelu laajalla yhteistyöllä

Aluetyössä ovat Etelä-Pohjanmaalla olleet mukana mm. TE-keskus, Länsi-Suomen lääninhallitus, kauppakamari sekä ammatilliset ja korkea-asteen oppilaitokset. Aluetyön tulosten pohjalta laadittuja ehdotuksia käsiteltiin liiton koulutusasiain toimikunnassa ja maakuntahallituksessa, minkä lisäksi aluetyöstä järjestettiin sidosryhmille erillinen seminaari. Liitossa aluetyön etenemisestä on vastannut kunta-asiamies.

Aluetyön tuloksena maakuntahallitus on tehnyt opetusministeriölle esityksen nuorisoasteen koulutuksen maakunnallisesta aloittajatarpeesta ja koulutuksen painopisteistä vuonna 2012 ammatillisessa peruskoulutuksessa sekä ammattikorkeakoulutuksessa ja yliopistokoulutuksessa. Aluetavoitteiden ottamisesta mukaan kehittämissuunnitelmaan päättää valtioneuvosto.

Aluetyössä ennakoitiin vuoden 2020 työvoima- ja koulutustarpeita. Syynä tähän on, että vuonna 2012 koulutuksensa aloittavat sijoittuvat työelämään vasta koulutuksensa päättymisen jälkeen. Myös koulutusjärjestelmässä tehtävät muutokset vaativat aikansa.

Työvoima- ja koulutustarpeita ennakoitiin kahden vaihtoehdon, ns. perusuran ja tavoiteuran mukaan. Perusurassa lähtökohta oli Tilastokeskuksen vuoden 2004 väestöennustetta mukaileva väestökehitys ja se yhteensovitettiin siten, että esim. eri maakuntien työpaikkojen yhteenlaskettu määrä oli sama kuin erikseen tehdystä valtakunnallisesta ennusteesta. Tavoiteuran perusta oli voimassaolevan Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelman 2030 skenaario, jonka mukaan maakunnan asukasluku vuonna 2030 olisi 205 000 henkeä.

Poistuma työmarkkinoilta suurta

Vuosien 2005 – 2020 välisenä aikana Etelä-Pohjanmaan työmarkkinoilta poistuu noin 36 000 henkilöä eli lähes saman verran kuin Seinäjoen tämän hetkinen asukasluku. Vuoden 2004 työvoimaan suhteutettuna poistuma on 43 prosenttia. Poistuma on vuotta kohti noin 2 200 henkeä, mutta vuositasolla poistuma tulee olemaan suurinta seuraavan 6 – 7 vuoden aikana. Poistuman suurin syy on vanhuuseläkkeelle siirtyminen, jonka osuus on 48 prosenttia kokonaispoistumasta. Kun työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat pienempiä kuin työmarkkinoilta poistuvat, merkitsee tämä kokonaistyövoiman vähentymistä.

Kaikkein eniten työmarkkinoilta poistuu teollisessa työssä olevia, noin 7 500. Myös palvelutyössä olevien poistuma on hieman yli 7 000 henkeä. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna poistuma on yli 50 prosenttia mm. maatalous- ja puutarhatyöntekijöiden, isännöitsijöiden ja kiinteistötyöntekijöiden, siivoustyöntekijöiden, sosiaali- ja terveydenhuollon johtajien, taide- ja kulttuurialan johtajien ja tuottajien, yhteiskunta-, talous- ja humanististen asiantuntijoiden sekä lakiasiantuntijoiden keskuudessa.

Haasteena työvoiman saatavuus

Perusurakehityksen toteutuessa Etelä-Pohjanmaan työvoima supistuisi vuosina 2005 – 2020 noin 10 800 henkeä. Tämä määrä vastaa noin 10 työpaikkamäärältään pienimmän Etelä-Pohjanmaan kunnan yhteenlaskettuja työpaikkoja vuoden 2005 lopulla. Kilpailu työvoimasta kiristyy siis huomattavasti, ja uhka on, että työpaikat joko siirtyvät sinne, missä työvoimaa on tai häviävät kokonaan. Perusurakehityksen toteutuessa työpaikkamäärä Etelä-Pohjanmaalla vähenisi joka tapauk-

sessä vuoteen 2020 mennessä noin 6 200 työpaikkaa vuoden 2005 tasosta, kun työpaikkoihin ei ole työntekijöitä. Perusrakehityksen toteutuessa uutta työvoimaa tarvittaisiin 30 000 henkeä vuosina 2005 – 2020.

Tavoiteurakehityksessä tavoitteeksi vuodelle 2020 asetettiin noin 82 900 työpaikkaa. Tämä merkitsisi työpaikkamäärän kasvamista vuoden 2005 tasolta noin 4 600 työpaikkaa. Uutta työvoimaa tarvittaisiin 40 000 henkeä.

Sekä perusura- että tavoitekehityksessä uusia työpaikkoja avautuisi eniten sosiaali- ja terveysalalle (peruskehitys 6 500/ tavoitekehitys 9 100) ja teolliseen työhön (6 100 / 8 200).

Eniten aloituspaikkoja tekniikan ja liikenteen alalle

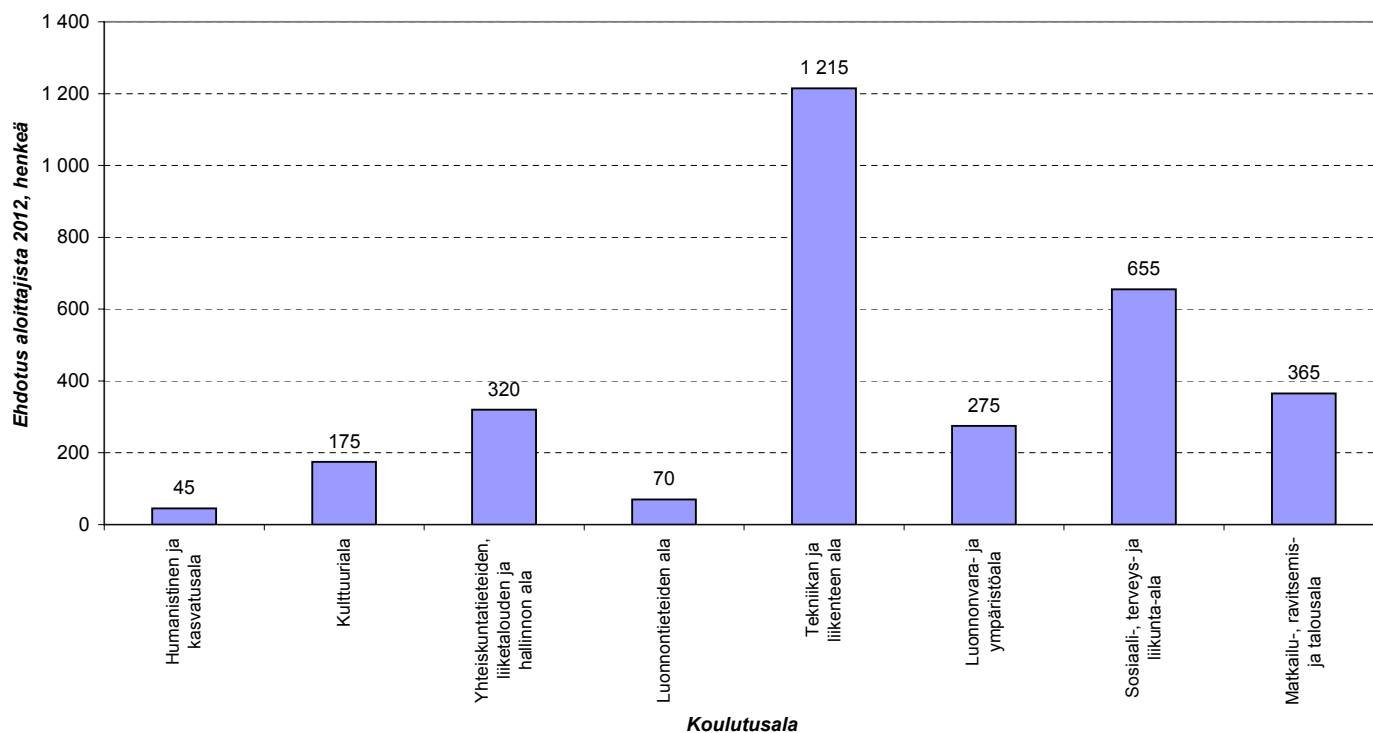
Maakuntahallitus teki edellä mainitun aluetyön perusteella elokuussa opetusministeriölle ehdotuksen nuorisoasteen koulutuksen maakunnallisista aloittajatavoitteista koulutusaloittain vuodelle 2012. Eniten aloittajia ehdotetaan tekniikan ja liikenteen alalle, 1 215. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan aloittajamääräksi ehdotetaan 655 ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle 365.

Maakuntahallitus ehdottaa koulutuksen laadullisiksi painopisteiksi vuodelle 2012 mm. yrittäjyyden edistämistä, markkinointiosaamisen vahvistamista ja koulutuksen kansainvälistämistä. Myös aikuiskoulutuksen kokonaistarpeen ennakoidaan kasvavan ja sitä tulisi kehittää yhä yritys- ja työelämälähtöisemmäksi.

Väestön ikääntyminen asettaa mittavia haasteita työvoiman saatavuudelle. Samalla se johtaa siihen, että niin kuntien, valtion kuin yritysten on entistä vaikeampi toimia ja rahoittaa omaa toimintaansa. Tämän vuoksi Etelä-Pohjanmaalla tarvitaan jo nyt toimia työpaikkojen ja työvoiman saannin turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Marko Rossinen
kunta-asiamies

Maakuntahallituksen ehdotus nuorisoikäluokalle suunnatun koulutuksen aloittajatavoitteista Etelä-Pohjanmaalla 2012

Lisätietoa Koulutustarjonta 2012 -hankkeesta ennakointiportalissa:
<http://etela-pohjanmaa.fi/ennakointi/>

Eteläpohjalaisille kylille oma kehittämisstrategia

Vuonna 2013 eteläpohjalaiset kylät ovat vireitä ja toimivia yhteisöjä asua ja tehdä työtä. Tarvittavat palvelut ovat saatavilla. Paikallinen kulttuuri on arvossaan. Monipuolistunut kylätoiminta on lisännyt kylien vetovoimaisuutta, viihtyisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia. Näin on, kun Etelä-Pohjanmaan kylien kehittämisstrategiaan kirjattu visio toteutuu.

- Yksittäinen kylä on ymmällään varsin byrokraattisessa tukiviidakossa. Yhteinen alueellinen ohjelma siihen sitoutuneiden toimijoiden kanssa tuo kylien kehittämiselle lisäarvoa, perustelee **Juha Pohjonen** Eteläpohjalaiset Kylät ry:stä kehittämisstrategian laatimista.
- Kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa.

Eteläpohjalaiset Kylät ry:n lisäksi kehittämisstrategian 2007 - 2013 laatimisessa ovat olleet tiiviisti mukana Leader+ -toimintaryhmät sekä runsaasti maaseudun muita toimijoita. Aineiston kokoaminen ja lopullinen kirjoitustyö on tehty Kehittämisyhdistys Liiverin toimistolla. Laadittu strategia on eteläpohjalaisten kylien ja toimijoiden yhteinen tahdonilmaisu kylien, kylätoiminnan ja maaseudun kehittämiseen tulevana vuosina. Strategian tavoitteena on luoda kokonaisvaltainen kuva siitä, mitä kylien kehittämiseksi on syytä tehdä, ja siinä luodaan kehittämisen päälinjat. Strategian on määrä toimia myös eräänlaisena hallinnon käsikirjana kylätoiminnan tukemisessa.

”Eteläpohjalaisen kylän voima on sosiaalinen pääoma.”

- Aitoon tarpeeseen perustuva kylän tavoite lisätä kylän vetovoimaa ja viihtyvyyttä, toteaa Juha Pohjonen kysymykseen hyvästä kylästä kehittävästä ja hankkeesta.
- Tällainen voisi olla maaseutuasumisen edellytysten vahvistaminen kylässä: etsitään ja markkinoidaan taloja ja tontteja uusille asukkaalle. Kylää markkinoidaan asuinympäristönä, ei pelkästään yksittäistä kiinteistöä. Tärkeää on tiedostaa yhteistyö, verkostoituminen. Ani harva kylä kykenee tehokkaaseen toimintaan yksitään, omin voimin.

Kaksi viidesosaa maakunnan asukkaista asuu kylissä. Strategiassa tämän elämänmuodon todetaan tuovan vuorovaikutusta, luovan tukea ja tarjoavan turvallisen asuinympäristön.

Pohjonen esittää erityisen huomion muuttumassa olevasta kuntakentästä:

- Moni kuntakeskus tulee muuttumaan kyläksi kylien joukkoon. Julkiset palvelut etäännyvät ja heikkenevätkin. Tämän tiedostavalle kylälle on tarjolla monia tukimuotoja, jos on halua tarttua toimeen. Kehittämistä tuetaan paikallisesti toimintaryhmien tuella, maakunnallisesti toteutettavilla erityishankkeilla ja tätäkin laajemmilla tukimuodoilla.

Kyläasiamies Pohjonen tietää myös kylien vahvuudet. Kylissä on potentiaalia.

- Eteläpohjalaisen kylän voima on sosiaalinen pääoma. Juurillaan asuva ihminen tuntee vastuuta läheisistään.

Strategian kokoamistyötä ovat rahoittaneet Etelä-Pohjanmaan liitto, TE-keskus ja kunnat. - jh

Etelä-Pohjanmaan kylien kehittämisstrategia 2007 - 2013 on saatavilla sähköisessä PDF-muodossa internetissä osoitteessa:

<http://www.epliitto.fi/upload/files/Kylastrategia.pdf>